

Funksjonelle tarmlidelser, IBS

Overlege Gastromedisin

Sigrun Losada Eskeland

Bærum Sykehus

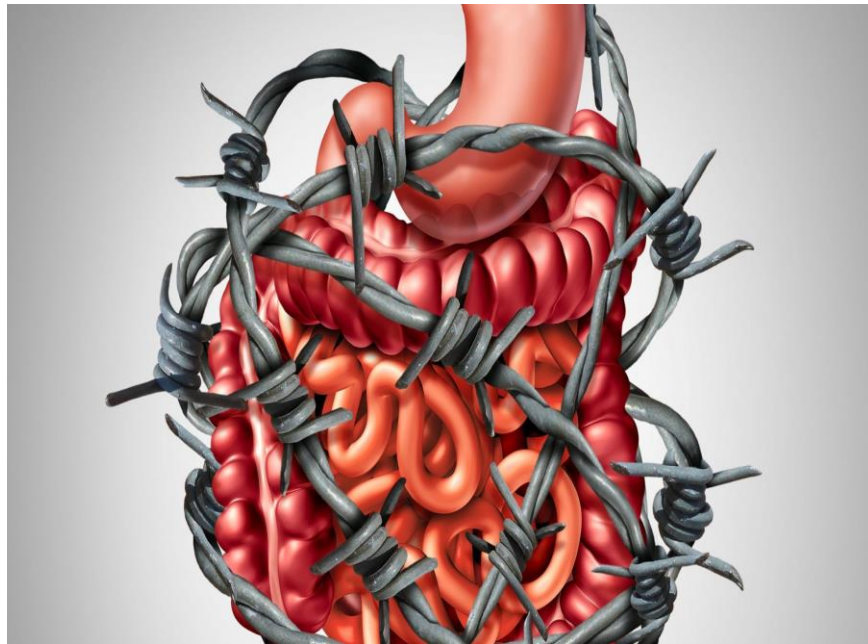

Agenda

- Hva er IBS?
- Hvor vanlig er IBS?
- Hva er årsakene til IBS?
- Hvordan kan IBS behandles?

IBS

- Funksjonell tarmlidelse
  - Irritable Bowel Syndrome
  - Irritabel tarm

www.genesismedical.co.za

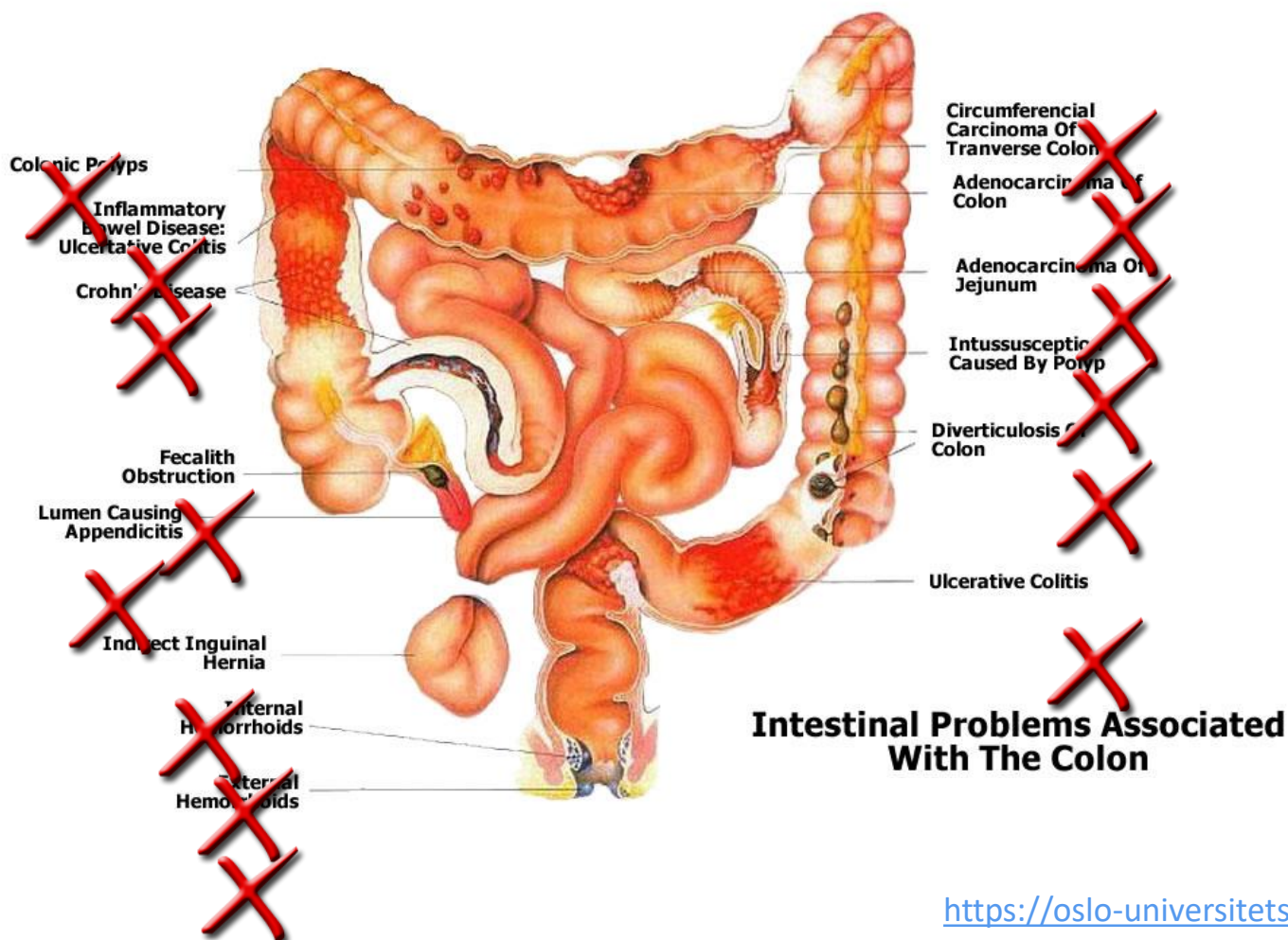

Funksjonelle lidelser

Funksjonelle somatiske lidelser brukes som *klinisk* betegnelse for tilstander kjennetegnet ved biomedisinsk uforklarlige somatiske symptomer som forårsaker subjektiv lidelse.

Malt UF et al, Tidsskr Nor Lægeforen 2002; 122:1379-84

Negativ diagnostikk- å utelukke sykdom

<https://oslo-universitetssykehus.no>

IBS – Roma IV kriterier

- • IBS er en funksjonell tarmlidelse karakterisert
- av magesmerter, med forstoppelse eller diaré
- og oppblåsthet.
- • Roma IV-kriterier:
- – Tilbakevennende magesmerter én dag/uke de
- siste 3 måneder, i sammenheng med to eller flere
- av følgende symptomer:
- • Relatert til avføring.
- • Relatert til endring i avføringsfrekvens.
- • Relatert til endring i avføringskonsistens.

Table 1. Rome IV Criteria for the Irritable Bowel Syndrome.*

Patient has recurrent abdominal pain (≥ 1 day per week, on average, in the previous 3 mo), with an onset ≥ 6 mo before diagnosis

Abdominal pain is associated with at least two of the following three symptoms:

- Pain related to defecation

- Change in frequency of stool

- Change in form (appearance) of stool

Patient has none of the following warning signs:

- Age ≥ 50 yr, no previous colon cancer screening, and presence of symptoms

- Recent change in bowel habit

- Evidence of overt GI bleeding (i.e., melena or hematochezia)

- Nocturnal pain or passage of stools

- Unintentional weight loss

- Family history of colorectal cancer or inflammatory bowel disease

- Palpable abdominal mass or lymphadenopathy

- Evidence of iron-deficiency anemia on blood testing

- Positive test for fecal occult blood

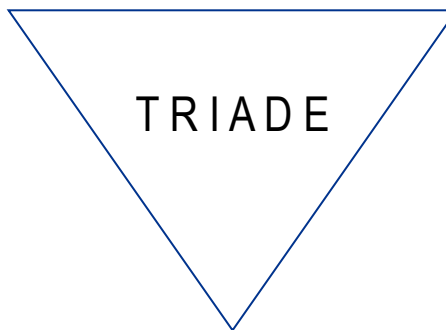
* The information is from Mearin et al.¹ GI denotes gastrointestinal.

- [Irritabel tarm syndrom \(IBS\).](#)
- Tilbakevendende magesmerter relatert til avføring og assosiert med forstoppelse, diaré eller en blanding av begge. IBS-subtyper:
- IBS-C: Forstoppelse er dominerende, hvor mer enn 25% av avføringene er harde eller klumpete (Bristol stool scale type 1 og 2).
- IBS-D: Diaré er dominerende, hvor mer enn 25% av avføringene er løse eller vannaktige (Bristol stool scale type 6 og 7).
- IBS-M: Det dominerende er blandet avføring med en blanding av hard/klumpete og løs/vannaktig.
- IBS-U: Uklassifisert IBS der avføringsvaner ikke kan kategoriseres nøyaktig i en av de tre klassifikasjonene ovenfor.

Irritabel tarm-syndrom (IBS)

*Forstoppelse
Diaré*

*Smerte
Ubehag*

*Gassproblemer
Oppblåsthet
Flatulens*

www.helse-bergen.no

Epidemiologi

- • Hele 10-20% av befolkningen har IBS
- • Utgjør omtrent 50% av konsultasjoner hos fastlegen for mage-tarmplager.
- • Risikofaktorer:
  - -Kvinne
  - -2 x høyere risiko for IBS om man har førstegradsslektning med IBS. Arv/Miljø?
  - - Andre funksjonelle lidelser; fibromyalgi, kronisk fatigue, kroniske ryggsmarter/hodepine.

Hva er årsaken til IBS?

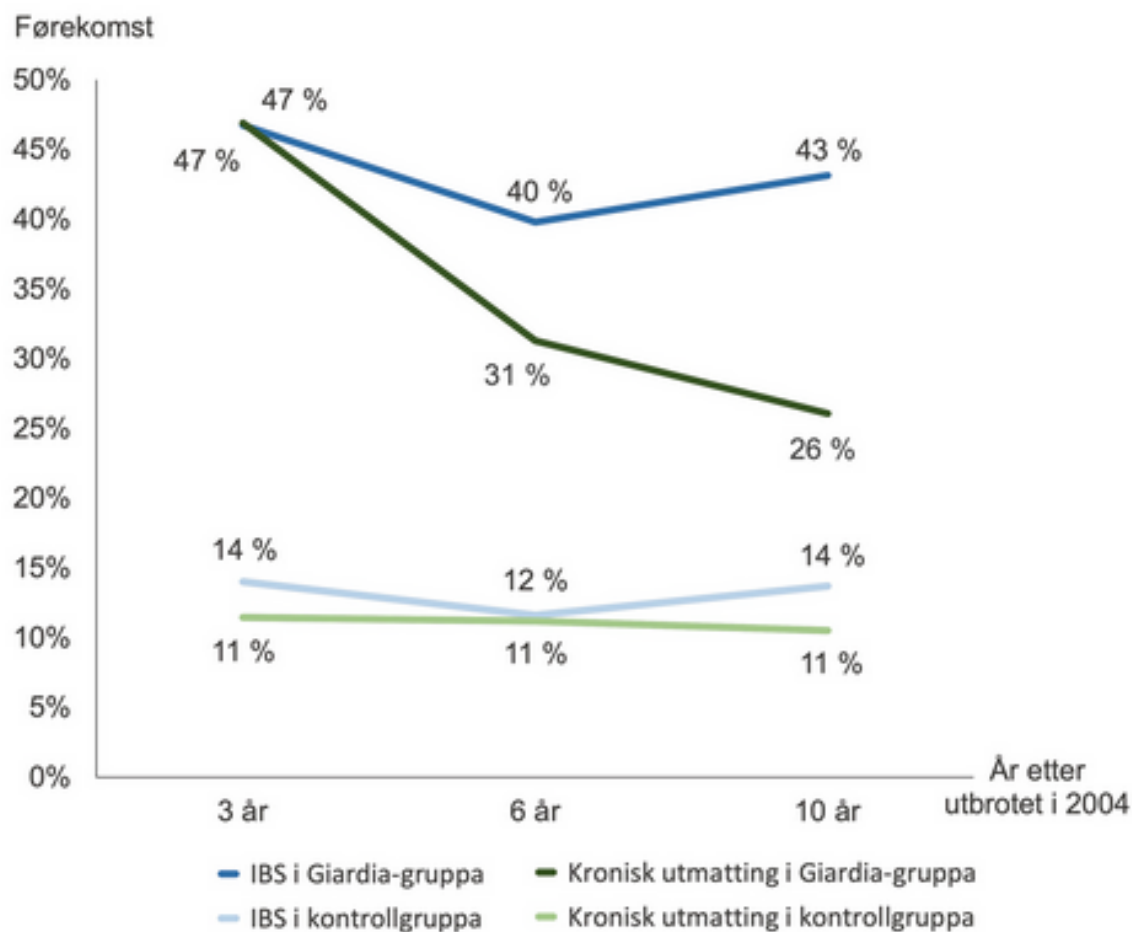
- Ingen som vet sikkert..
- Genetikk? Ikke sikre data på dette.
- Postinfeksiøs årsak?

Giardautbruddet i Bergen

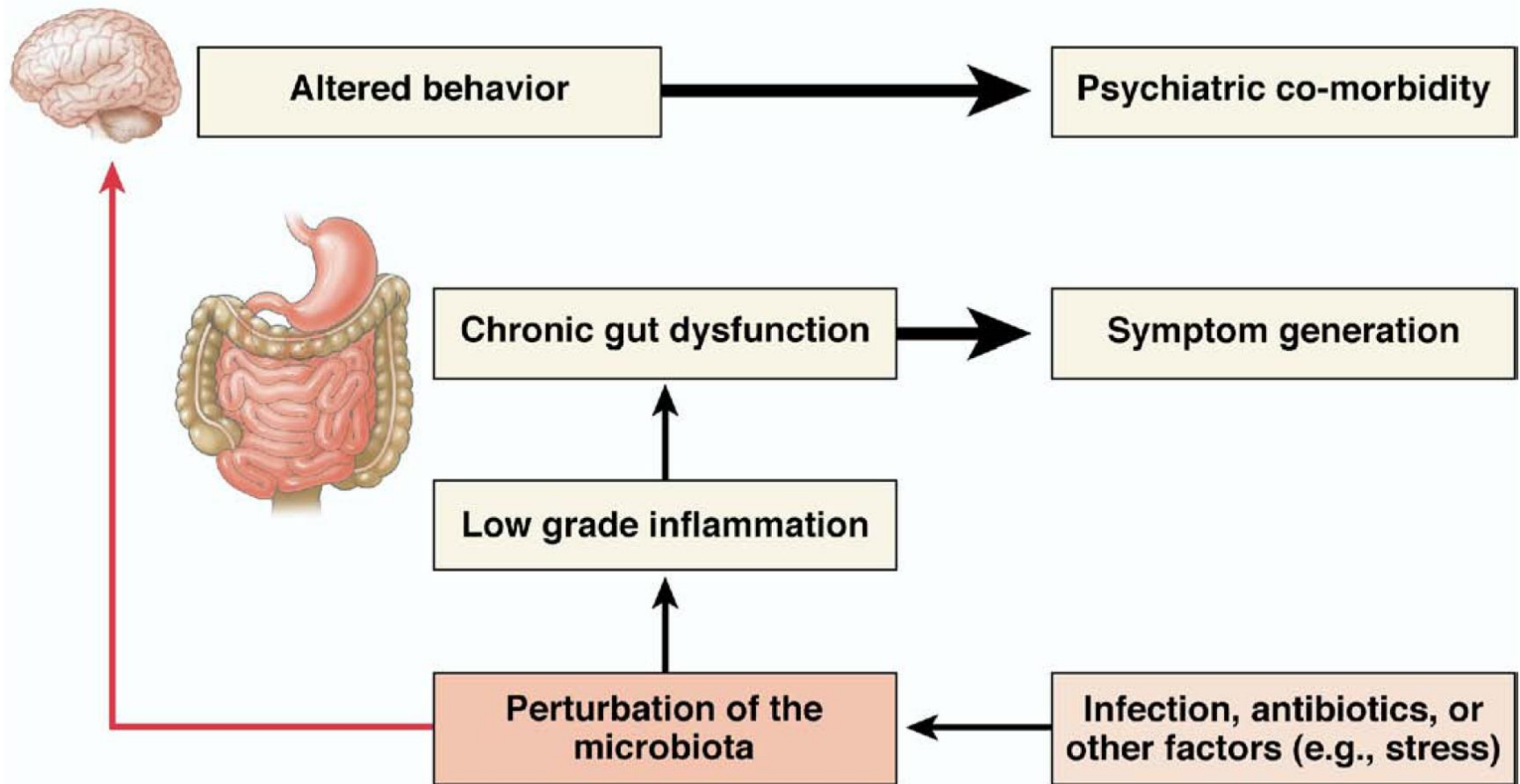
- Giardia-utbruddet i Bergen høsten 2004 var det første erkjente utbruddet av infeksjon med parasitter forårsaket av drikkevann i Norge.

Prevalence of Irritable bowel syndrome and Chronic fatigue 10 years after Giardia infection.

Doktograd av Sverre Lintleskaret et al.

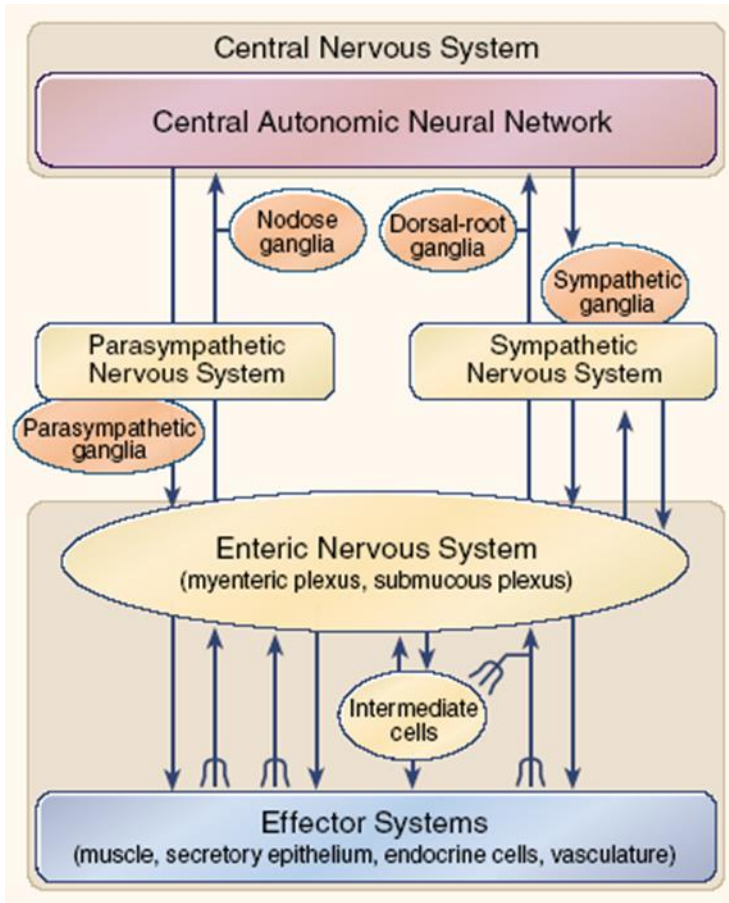
The intestinal microbiota and irritable bowel syndrome: an integrated model

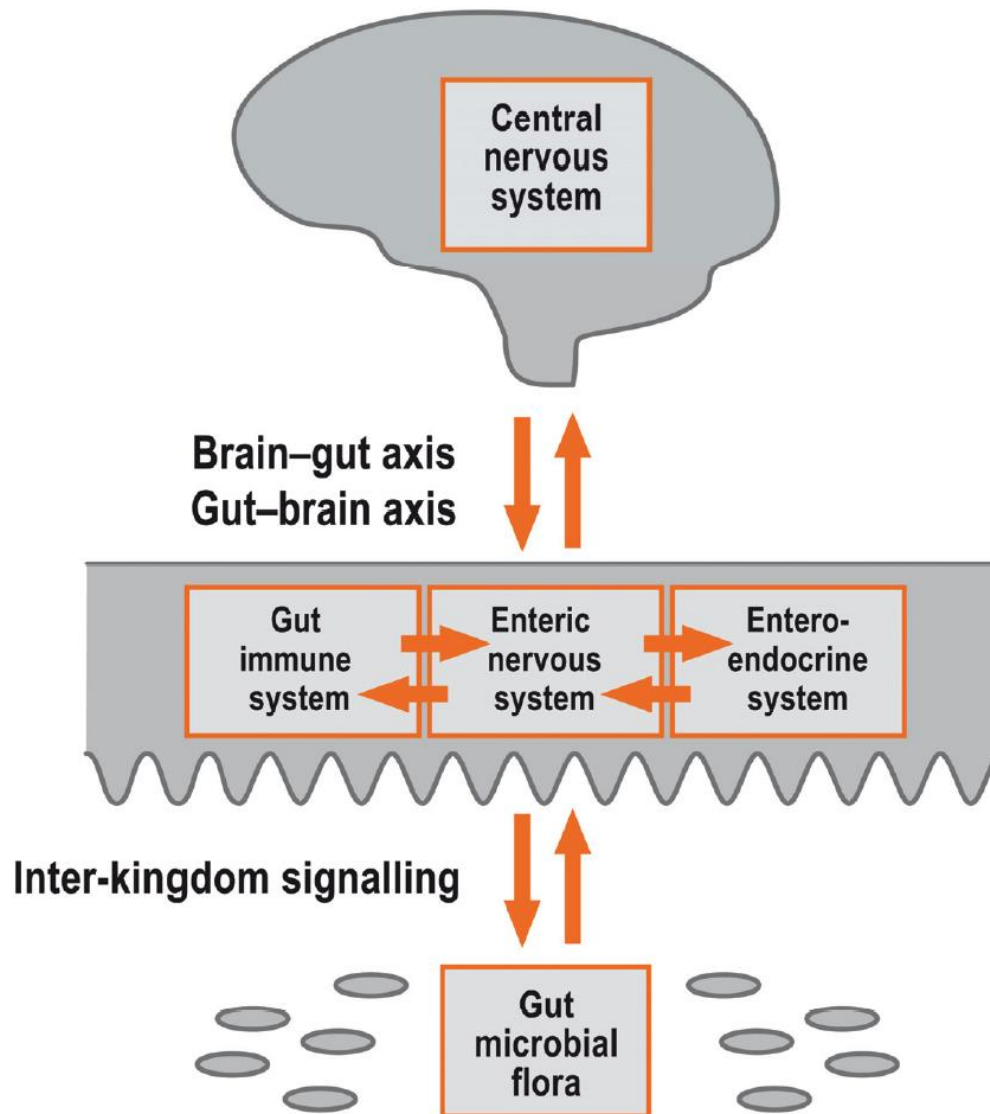
Collins & Bercik, Gastroenterology (2009)

The second brain

The enteric nervous system

<https://oslo-universitetssykehus.no>

<https://oslo-universitetssykehus.no>

Sentralnervesystemet

– Hvilken rolle spiller psykiske forstyrrelser?

- 1** Psykiske forstyrrelser kan gi symptomer fra mage-tarm-kanalen
- 2** Forstyrrelser i mage-tarm-kanalen kan gi psykiske symptomer
- 3** Psykiske forstyrrelser kan påvirke opplevelsen og tolkningen av symptomer fra mage-tarm-kanalen

Utredning og diagnostikk

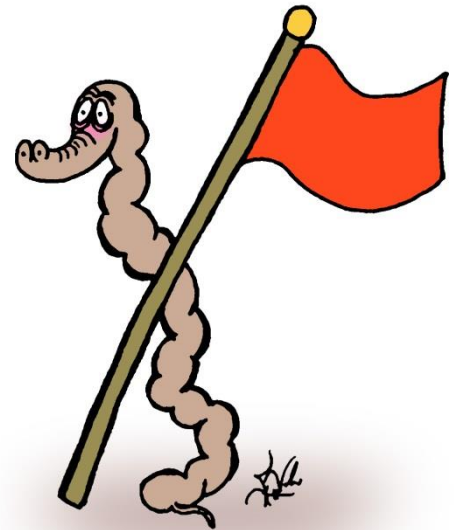
- Etablere en terapeutisk allianse
- Utelukke organiske sykdommer
- Utelukke psykiske plager og tilleggssykdommer
- Forklaring og beroligelse
- Livsstilsendringer med regelmessighet
- Støttebehandling for å redusere stress
- Medikamenter i noen tilfeller

Alarmsymptomer

Box 5

Alarm features in irritable bowel syndrome

- Age >50 years
- Short history of symptoms
- Documented weight loss
- Nocturnal symptoms
- Male sex
- Family history of colon cancer
- Anaemia
- Rectal bleeding
- Recent antibiotic use

www.lmf norge.no

Gut 2007;**56**:1770–1798.

Måling av kalprotektin i feces

Hovedbudskap

- Kalprotektin i feces er en god markør for inflammasjon i gastrointestinalkanalen
- Bestemmelse av kalprotektin i feces har stor verdi i differensialdiagnostisering mellom irritabel tarm-syndrom og inflammatorisk tarmsykdom
- Målingen kan benyttes til å vurdere sykdomsforløp og behandlingseffekt ved inflammatorisk tarmsykdom

Jørgen Jahnsen

jorgen.jahnsen@medisin.uio.no

Avdeling for fordøyelsessykdommer
Oslo universitetssykehus, Aker
0514 Oslo

Arne G. Røseth

Medisinsk avdeling
Lovisenberg diakonale sykehus
Oslo

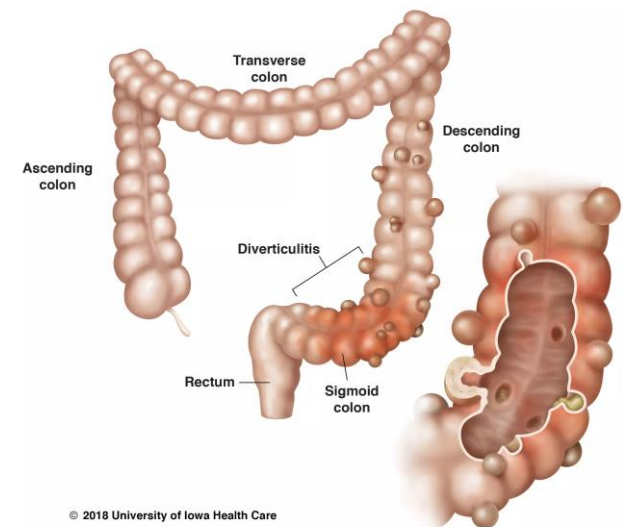
Erling Aadland

Avdeling for fordøyelsessykdommer
Oslo universitetssykehus, Aker

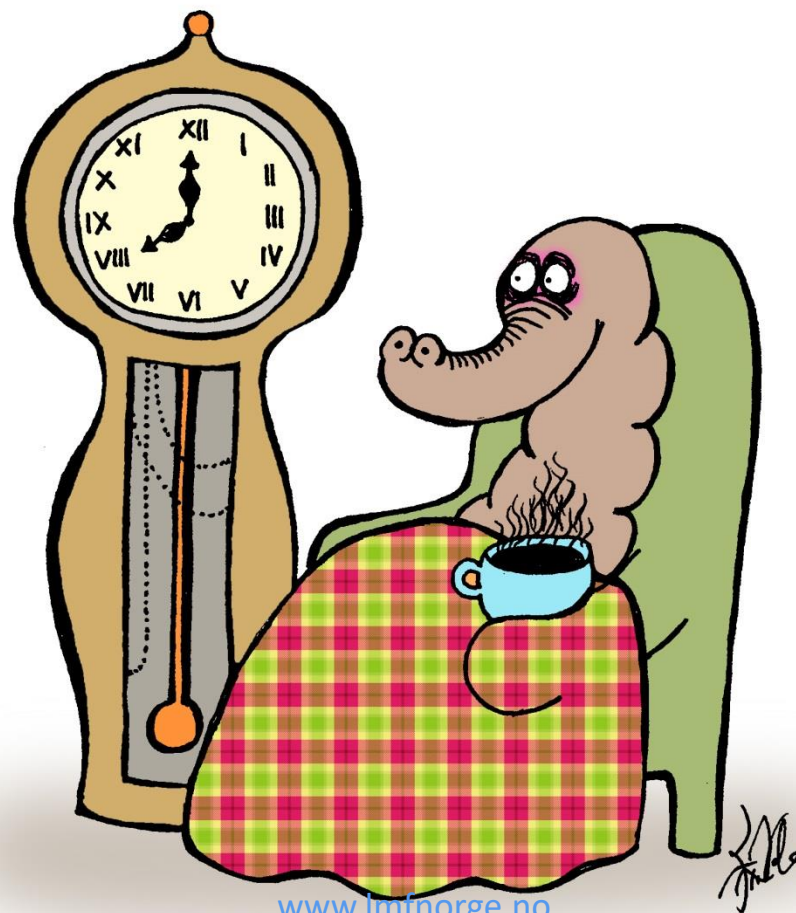
Tidsskr Nor Legeforen nr. 8, 2009; 129: 743–5

Divertikkelsykdom

- Små utposninger i tarmslimhinnen
- Kan gi vekslende avføring (knoller vs løse eksplosive tømninger)
- Knipsmerter og ubehag i nedre del av magen, spesielt venstre
- Vanskelig å skille fra IBS, men synlig ved koloskopi
- IKKE viktig å gjøre koloskopi for å finne disse
- Kan gi opphav til betennelser og blødninger
- Sjeldent alvorlige komplikasjoner
- Behandling
- Mye som IBS

Behandling av IBS

www.imfnorge.no

Noen generelle råd

- Avslapping før og under måltid
- Regelmessige måltider
- Forsiktighet med
  - Sterkt krydder,
  - Kaffe og te
  - Tobakk
  - Fett – kan gi gassplager
  - Kullsyreholdige drikker
- Lav FODMAP

Gastroenterology

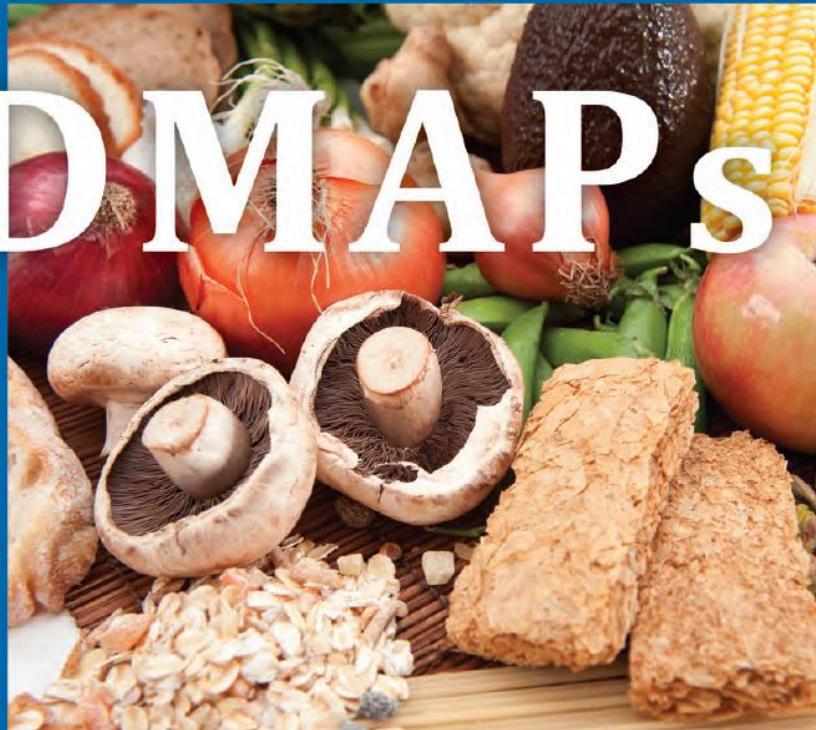
www.gastrojournal.org

Volume 146 Number 1

January 2014

FODMAPs

Fermentable
Oligosaccharides
Disaccharides
Monosaccharides
And
Polyols

www.gastrojournal.org

Hvor finnes det mye FODMAP

- Melkeprodukter
- Fukt og bær
- Grønnsaker og belgvekster
- Kornprodukter
- Kunstige søtstoff

www.helsedirektoratet.no

KOSTHÅNDBOKEN

Veileder i ernæringsarbeid i helse- og omsorgstjenesten

Matvaregruppe	Lite FODMAP (kan brukes)	FODMAP (begrens)
Frukt	Bananer, blåbær, druer, grapefrukt, kiwi, sitrusfrukter bringebær	Epler, pærer, mango, hermetisk frukt, vannmelon, honning, store mengder tørket frukt, fruktjuice, fruktose
Grønnsaker	Gulrot, selleri, grønne salater, spinat, oliven, poteter	Asparges, brokkoli, rosenkål, bønner, belgfrukter, kål, fennikkel, hvitløk,
Kornprodukter	Ris, havre, polenta, mais, spelt	Rug og Hvete
Melkeprodukter	Laktosefri melk, havre, ris- og soyamelk, harde oster, brie, camembert, laktosefri yoghurt, sorbet,	Melk, is, yoghurt, bløte oster
Søtt	Sukker, glukose, sirup (små mengder), søtningsstoffer som ikke ender på -ol	Sorbitol, mannitol, isomalt, maltitol, xylitol, honning

HelseDirektoratet

Probiotika

Dr Gary Huffnagle with Sarah Wernick

The Probiotics REVOLUTION

Breakthrough discoveries to:

- Prevent allergies and asthma
- Fight IBS
- Enhance immune function
- Curb inflammation

Huffnagle & Wernick 2007

A candidate probiotic with unfavourable effects in subjects with irritable bowel syndrome: a randomised controlled trial

Solveig C Ligaarden^{1,2*}, Lars Axelsson³, Kristine Naterstad³, Stian Lydersen², Per G Farup^{1,2}

Abstract

Background: Some probiotics have shown efficacy for patients with irritable bowel syndrome (IBS). *Lactobacillus (L.) plantarum* MF1298 was found to have the best *in vitro* probiotic properties of 22 strains of lactobacilli. The aim of this study was to investigate the symptomatic effect of *L. plantarum* MF1298 in subjects with IBS. Primary outcome was treatment preference and secondary outcomes were number of weeks with satisfactory relief of symptoms and IBS sum score.

Methods: The design was a randomised double blind placebo-controlled crossover trial. 16 subjects with IBS underwent two three-week periods of daily intake of one capsule of 10^{10} CFU *L. plantarum* MF 1298 or placebo separated by a four-week washout period.

Results: Thirteen participants (81%; 95% CI 57% to 93%; $P = 0.012$) preferred placebo to *L. plantarum* MF1298 treatment. The mean (SD) number of weeks with satisfactory relief of symptoms in the periods with *L. plantarum* MF1298 and placebo were 0.50 (0.89) and 1.44 (1.26), respectively ($P = 0.006$). IBS sum score was 6.44 (1.81) in the period with *L. plantarum* MF1298 treatment compared with 5.35 (1.77) in the period with placebo ($P = 0.010$). With a clinically significant difference in the IBS sum score of 2 in disfavour of active treatment, the number needed to harm was 3.7, 95% CI 2.3 to 10.9.

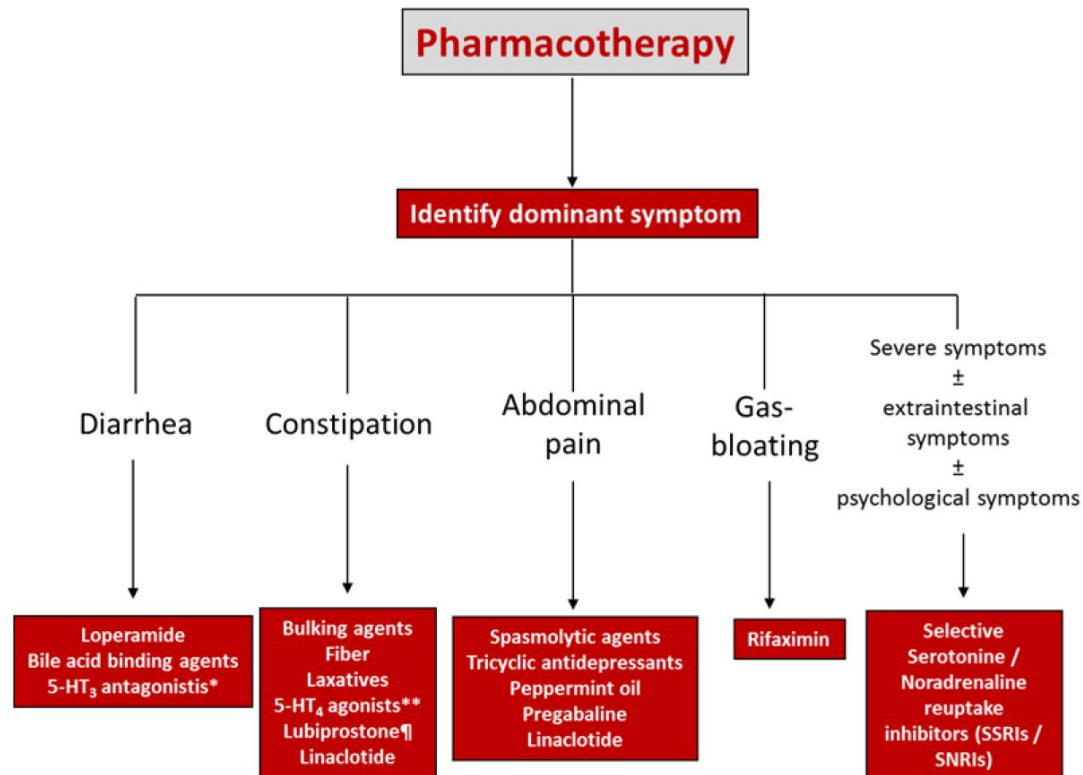
Conclusions: This trial shows for the first time an unfavourable effect on symptoms in subjects with IBS after intake of a potential probiotic.

The trial registration number: Clinical trials NCT00355810.

BMC Gastroenterology 2010, 10:16

- Glutenfri diett? – Nei
- Ultraprossesert mat? lite fiber, endret tarmflora og tilsetningsstoffer (karragenan, karboxymetylcellulose, kunstig søtning) endrer mikrobiota? – Usikkert
- Tidsbegrenset spising? –Studie i regi av Mage-tarmforbundet og masterstudenter i klinisk ernæring ved UIO.

IBS - Pharmacotherapy

* US, restricted licence – alosetron. Ramosetron – Asia. Ondansetron
** Restricted licence (tegaserod) or limited C-IBS evidence (prucalopride)
¶ Available in US and parts of Europe.

- **Forstoppelse:**

- – Psyllium (Vi-Siblin) 1 mål (6 g) 2-3 ganger daglig
- (titrere).
- – Osmotisk laksantia (eks Movicol) 1-3 doser
- daglig. Bv smerter.
- – Peristaltikkfremmende.
- Natriumpikosulfat(Laxoberal) 5-20 dråper vesp.
- – Linaklotid (Constella) 290 ug x 1. Bv diaré.
- – Prukaloprid (Resolor) (ingen RCT utført). 2 mg x 1,
- evt 1 mg x 1 v/ alder > 65 år.

- **Diaré**
- – Psyllium (Vi-Siblin) 1 mål (6 g) 2-3 ganger daglig
- (titrere).
- – Loperamid. 4 mg x 1-2/d maks 16 mg/ dag.
- Titrere. Bv smerter, kvalme, forstoppelse.
- – Ondansetron 4 mg 1-3 ganger / dag. Bv
- forstoppelse.
- – Kolestyramin (obs 25% av IBS-D har
- gallesyremalabsorpsjon).
-

- *Smerter.*
- – Peppermynnteolje. 0,2-0,4 ml / dag. Kapselform
- (Colpermin) 1-2 x 3/ dag. Bv GE-refluks.
- – Antispasmodika. Hyocyamin (Egazil) 0,2 mg 1-2/ dag.
- Bv: svimmelhet.
- – TCA. Amitriptylin 10 mg vesp, titrere til 30-50 mg. Bv
- forstoppelse.
- – SSRI, eks Citalopram / Paroxetin / Fluoxetin 20-40 mg x
- 1/dag. Div diaré.
- – Linaklotid 290 ug x 1. Bare ved samtidig forstoppelse.

CBD-olje/cannabis

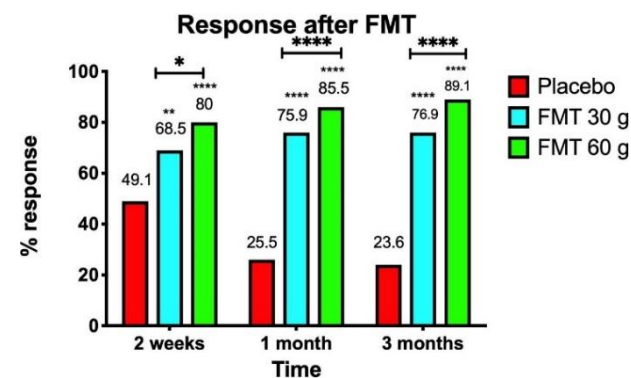
- Ikke studert, ikke dokumentert effekt
- Ikke sikkert trygt
- Kan ha bivirkninger fra tarmsystemet

Støttebehandling?

- Hvis psykisk sykdom foreligger
  - Spesifikk behandling, ofte kombinert med medikamenter
- Hvis psykologiske faktorer er dominerende (dysfunksjonelle tankemønstre)
  - Kognitiv atferdsterapi (CBT) – Digitalt kurs på Diakonhjemmet sykehus
  - Stressmestring og mestringsstrategier

Fekal transplantasjon

- Overføring av avføring fra en frisk donor(uten IBS eller annet) til en IBS-pasient
- 2019: Gjennomgang av studier så langt-ingen effekt
- 2020: RCT i Bergen: bedring av symptomer hos 75-90%
- Langtidseffekt etter 3 år
- Pt ingen tilbud på Bærum Sykehus
- OBS avhengighet av godt donormateriale

Myneedu et al, UEG journal 2019

El Salhy et al, Gut, 2020

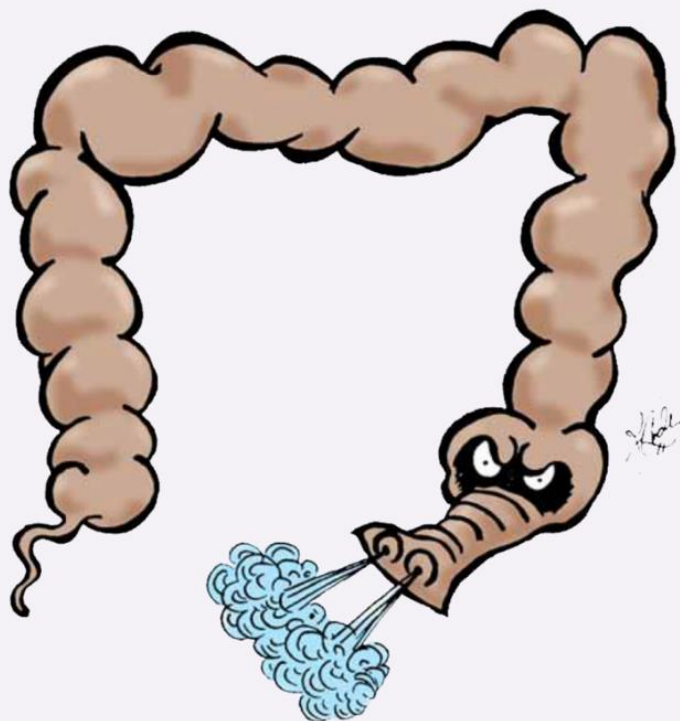
El Salhy et al, Neurogastroenterol Motil 2022

FMT ved IBS- Ny studie på Haukeland

- Kriterier for å bli med
  - 1. Man må være over 18 år.
  - 2. Man må oppfylle [Roma IV-kriteriene for IBS-diagnose](#).
  - 3. Man må ha tatt nødvendige undersøkelser for å utelukke andre gastrointestinale sykdommer.
  - 4. Man må ha moderate til alvorlige IBS-symptomer med en score på over ≥ 175 på [IBS Severity Scoring System \(IBS-SSS\)](#).
  - 5. Man kan ikke ha andre sykdommer som for eksempel diabetes, nyre- eller hjertesykdommer.
  - 6. Man kan ikke ha tatt fekal transplantasjon tidligere.
  - 7. Man kan ikke gå på immundempende medisiner.
- Det var gruppen med alvorlige IBS-symptomer som hadde størst effekt av behandlingen i forrige forskningsstudie. Da studien startet hadde rundt 60 % av deltakerne sterke IBS-symptomer (IBS-SSS score på ≥ 300). Etter 3 måneder var det bare 17 % av de som fikk 30 gram avføring og 13 % av de som fikk 60 gram avføring som fortsatt hadde sterke IBS-symptomer.

Irritabel tarm-syndrom (IBS)

www.lmf norge.no

Informasjon og forståelse – Utdanning av pasienter

www.lmf norge.no

- Spørsmål?

Lykke til!